

Stor stormsvale

Oceanodroma leucorhoa

Sýldur drunnhvíti

Leach's storm petrel

Stor stormsvale lever det meste af sit liv langt ude på havet. Artens yngleudbredelse er begrænset til relativt få kolonier på mindre, fjerntliggende klippeøer i det nordlige Atlanterhav og Stillehav. I Nordatlanten yngler stor stormsvale talrigt ved Newfoundland, på Island og Færøerne, samt i Skotland, og i mindre omfang i Irland og Norge. I Europa findes mere end 90% af ynglebestanden på 10 lokaliteter, flest på de islandske øer Vestmannaeyjar og Skeidarársandur, på Mykineshólmur på Færøerne samt St. Kilda i Skotland. På Færøerne er bestanden anslået til cirka 1.000 par, der yngler på Mykineshólmur og Mykines samt meget fåtalligt på Sandoy. Det formodes, at fugle fra de nordatlantiske ynglebestande overvintrer i tropiske farvande. Men grundet artens

levevis langt til havs er der stor usikkerhed om i hvilke dele af Atlanterhavet, de overvintrer.

Mærknings- og genmeldingsdata

3.328 store stormsvale er ringmærket på Færøerne (fig. 2), flest på Mykineshólmur (2.440) og Mykines (857). Hovedparten af fuglene angivet som mærket på Mykines er sandsynligvis mærket på Mykineshólmur, da man tidligere ikke skelnede mellem de to tiliggende lokaliteter. 16 fugle er mærket på fem andre lokaliteter (fig. 2), flest ved Trøllhøvdi, Sandoy (8). På øvrige lokaliteter formodes arten ikke at yngle. 15 fugle er mærket på en ikke nærmere angivet lokalitet. Den første store stormsvale blev ringmærket under 2. Verdenskrig, sandsynligvis på Mykines eller Mykineshólmur. Flest er mærket i 1960'erne (fig. 4), hvor der alene i 1961 og 1968 blev mærket henholdsvis 318 og 1.018 fugle. I 1980 mærkedes 557. Mærkningsindsatsen i 1968, 1970 og 1980 skyldes engelske ringmærknings-ekspeditioner til Færøerne (Jensen & Olsen 1999). Fuglene er ringmærket mellem 10. maj og 25. august, med en enkelt 6. september (fig. 3). Langt flest fugle er ringmærket i juli (2.186) og august (865). Ingen fugle er kønsbestemt, og alle aldersbestemte fugle er mærket som voksne (2k+).

Med 78 genmeldinger af 75 fugle er 2,3% genmeldt, samtlige fra Mykines eller Mykineshólmur (fig. 1). Tre fugle er fanget mere end én gang. Genmeldingerne er fra 10. maj til 23. august, flest i juli (fig. 3). Tre store stormsvale, mærket i udlandet (Skotland), er genmeldt på Færøerne (fig. 1A).

Fakta Facts

Mærkninger *Birds ringed* 3.328
- heraf mærket som unger *Ringed as chicks* 0

Genmeldinger *Recoveries*
Antal genmeldinger *No. of recoveries* 78
- heraf udenfor Færøerne *Recovered abroad* 0
Antal fugle *No. of individuals* 75
- heraf mærket som unger *Ringed as chicks* 0
Genmeldingsandel *Proportion recovered* 2,3%
Mærket i udlandet og genmeldt på Færøerne *Ringed abroad, recovered in the Faroes* 3

Ekstremer

Extremes
Højeste alder *Oldest bird* 18 år 1 mdr.
Længste afstand *Longest distance*
Færøerne *Faroes* 4 km

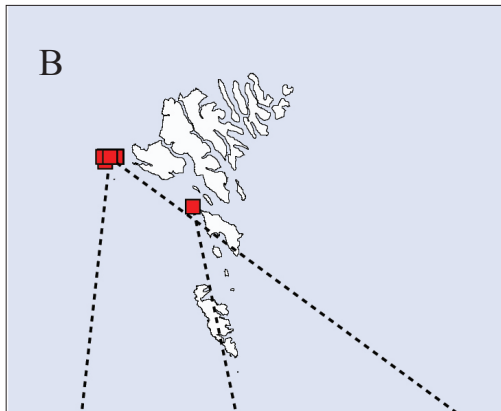
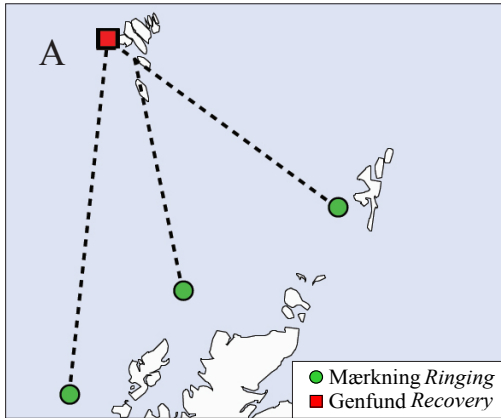

Fig. 1. A) Samtlige genfund af stor stormsvale ringmærket på Færøerne (n=78), og mærkningslokaliteter for stor stormsvale ringmærket i udlandet og genmeldt på Færøerne (n=3). B) Udsnit af kort A. Stiplede linjer forbinder mærknings- og genfundssted. A) All recoveries of Leach's storm petrels ringed in the Faroes (n=78), and ringing sites of Leach's storm petrels ringed abroad and recovered in the Faroes (n=3). B) Detail of map A. Dashed lines connect ringing and recovery sites.

Træk, overvintring og spredning

Mangel på genfund fra vinterhalvåret betyder, at den færøske bestands trækruter og vinterkvarter fortsat er ukendt. Det samme gælder de store stormsvale i Skotland og Norge, hvorfra der ligeledes mangler langdistance- eller vintergenfund (Wernham m.fl. 2002, Bakken m.fl. 2003). Nogle store stormsvale fra den østcanadiske bestand formodes at trække til europæiske farvande om efteråret, da der er

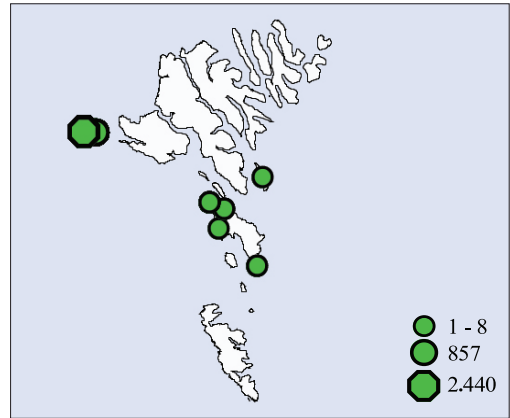

Fig. 2. Mærkningslokaliteter for stor stormsvale ringmærket på Færøerne (n=3.313). Ringing sites of Leach's storm petrels ringed in the Faroes (n=3.313).

genmeldinger fra Frankrig og Spanien (Gaston m.fl. 2008). Havobservationer viser, at arten overvintrer i de tropiske farvande (Bourne 1992).

Stor stormsvale er om foråret aflæst eller ringmærket på ynglepladserne på Færøerne fra 10. maj. Observationer tyder dog på, at fuglene ankommer allerede medio april (Joensen 1966). De voksne forlader tilsyneladende atter øerne primo september, idet sidste genfund er fra 6. september.

De store stormsvale vender tilbage til samme kolonier år efter år. 97% af genmeldingerne er af fugle genmeldt på mærkningslokaliteten et eller flere år efter mærkningen, den ældste 18 år efter mærkningen. De resterende 3% er fugle genmeldt mindre end 4 km fra mærkningsstedet. Af de tre fugle genfanget mere end én gang er bl.a. én mærket 15. juli 1961 og aflæst 3. august 1962 og igen 1. august 1968, begge gange på mærkningsstedet.

Tilsyneladende sker der kun en mindre udveksling mellem de færøske og skotske kolonier (fig. 1). En voksen stor stormsvale, mærket 18. juli 1968 på St. Kilda, blev aflæst 16. juli 1980 på Mykines. En anden voksen fugl, mærket 28. juli 1984 på North Rona, blev dræbt af en rovfugl 11. juli 2001 ved Trøllhøvdi på Sandoy og en tredje, mærket 22. august 1986

på Foula, Shetlandsøerne, blev fundet død 5. august 1988 på Mykines.

Genmeldings- og dødsårsager

97% af genfundene er aflæsninger. Flere store stormsvale er blevet temmelig gamle, de to ældste 18 år. De blev mærket henholdsvis 15. og 16. juli 1980 på Mykineshólmur, og begge blev aflæst 23. august 1998. Udover disse er 24 fugle genmeldt 12 år efter mærkningen og 28 mellem to og ti år efter mærkningen, mens 21 er genmeldt efter ét år. Ældste europæiske fugl er genmeldt efter 30 år og 11 måneder.

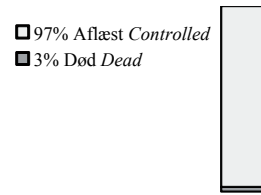

Fig. 5. Genmeldingsårsager for stor stormsvale ringmærket på Færøerne (n=78). Cause of recovery of Leach's storm petrels ringed in the Faroes. (n=78).

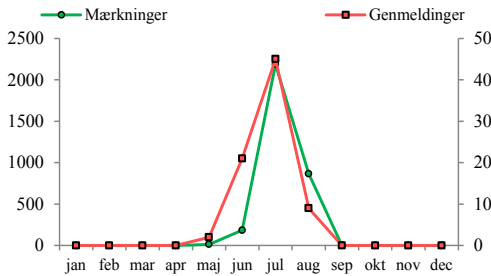

Fig. 3. Mærknings- og genmeldingsmåned for stor stormsvale ringmærket på Færøerne. Month of ringing (green circles) and recovery (red squares) of Leach's storm petrels ringed in the Faroes.

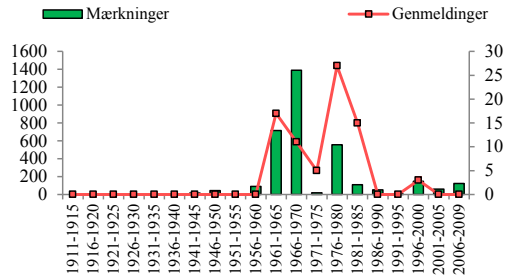

Fig. 4. Mærknings- og genmeldingsår for stor stormsvale ringmærket på Færøerne, i femårsperioder. Year of ringing (green bars) and recovery (red squares) of Leach's storm petrels ringed in the Faroes (five-year periods).

English summary

About 1,000 pairs of Leach's storm petrel breed in the Faroes, almost all at Mykines and Mykineshólmur. 3,328 Leach's storm petrels have been ringed in the Faroes, mostly on Mykineshólmur (2,440) and Mykines (857). The first Leach's storm petrel was ringed during the Second World War, but most birds have been ringed during the 1960s. There are 78 recoveries, but none from abroad. 97% of the recoveries

were made at the ringing site after 1-18 years. The rest were recovered within 4 km of the ringing site. Three individuals have been controlled on more than one occasion. Recoveries are from 10 May to 23 August, with most in July. Three birds ringed in Britain on St. Kilda, North Rona and Foula, respectively, have been recovered in the Faroes. The two longest-living birds recovered were both over 18 years old.